

Asia: Asia VN/4219/2023

Lausuntopyyntö peruspankkipalveluja ja luottolaitoslainsäädäntöä koskevasta arviomuistiosta

1. Peruspankkipalvelut

Kommenttinne peruspankkipalveluita koskeviin arviomuistion havaintoihin ja toimenpide-ehdotuksiin (arviomuistion luku 2)? Voitte tässä yhteydessä tuoda esille myös arvioitanne eri toimenpidevaihtoehtojen vaikutuksista.

Business Finlandin lausunto koskien peruspankkipalveluita ja luottolaitoksia koskevan sääntelyn muutostarpeiden arviointimuistiota

On hyvä, että arviomuistiossa on nostettu esiin kansainvälisten osaajien ja yritysten kokemat haasteet pankkipalveluiden saatavuudesta. Business Finlandille tulleiden yhteydenottojen määrän perusteella palveluiden saatavuus ei ole ainakaan parantunut vuosien saatossa, vaan päinvastoin pankkien vaatimukset vaikuttavat kiristyneen.

Business Finland on mukana työ- ja elinkeinoministeriön ja opetus- ja kulttuuriministeriön koordinoimassa poikkihallinnollisessa Talent Boost -ohjelmassa, jonka yhteydessä on jo vuosien ajan raportoitu ongelmista työ- ja koulutusperäisen maahanmuuton yhteydessä ilmenneistä pankkipalveluiden saatavuusongelmista. Pankkipalveluiden saatavuus onkin tunnustettu yhdeksi merkittäväksi Suomen houkuttelevuuden esteeksi kansainvälisille osaajille. Kuten arviomuistiossa todetaan, erityisenä haasteena ovat pankkien kirjavat asiakaspalvelukäytännöt ja epäselvä viestintä. Ongelmia on ollut runsaasti sekä EU/ETA-alueen ulkopuolelta tulleilla henkilöasiakkailta, että ulkomaisilla yritysasiakkailta.

Pankkipalveluiden saatavuus on erityisen suuri ongelma ulkomaalaisille, jotka saapuvat yrittäjiksi Suomeen. Saman ongelman kohtaavat ulkomaiset yritykset, jotka aloittavat toimintansa pienellä tytäryrityksellä Suomessa. Ongelmia on esiintynyt riippumatta siitä, onko emoyrityksen koko ulkomailla pieni tai suuri.

Tällä hetkellä on yrittäjiä sekä yritysten yksiköitä, jotka saattavat pyörittää yritystoimintaa Suomessa jo toista vuotta ilman kunnollisia pankkipalveluita. Tämä aiheuttaa hankaluuksia yritystoiminnalle, sekä on omiaan lisäämään harmaata taloutta. Olisi yhteiskunnan etu, että ulkomaalaiset pystyisivät heti Suomeen tultuaan oppimaan oikeat ja viralliset tavat hoitaa palkanmaksu, laskutus, verotus ja muut kirjanpidolliset toimet. Ilman pankkipalveluita kaikesta näistä tulee hankalampia.

Business Finland on saanut yksittäisiä palautteita myös kansainvälisiltä Suomeen muuttaneilta työntekijöiltä ja opiskelijoita pankkipalveluiden saatavuuden haasteista, mutta eniten Business Finlandilla on näkemystä yritysasiakkaista.

Sikäli kun ulkomaalaisten asiakkaaksi ottaminen on pankeille liiketoimintakysymys ja he palvelevat mieluummin suomalaisia vähäriskisempiä asiakkaita, pitäisi tarkastella mahdollisuuksia, joilla pankit voisivat kattaa riskikkäämmistä asiakkaista syntyvät korkeammat kustannukset ko. asiakkailta perittävillä maksuilla. Maksuperusteiden tulisi olla läpinäkyviä, syrjimättömiä ja oikeisiin kustannuksiin perustuvia. Pitäisi myös selvittää tapoja, joilla valtio voisi jakaa ulkomaisiin asiakkaisiin liittyvää riskiä pankkien kanssa, esimerkiksi jonkinlaisen takausjärjestelmän kautta.

Yrittäjät ovat lähtökohtaisesti hyvin valmiita käyttämään digitaalisia palveluita, mutta pankkien prosessit eivät aina tue tätä. Heitä pompotetaan konttorien ja online-palveluiden välillä. Ennen kuin ulkomaalainen saa pankkitunnukset heidän on käytännössä mahdotonta hyödyntää online-palveluita.

Lisäksi digitalisaatiota (esimerkiksi sanktiolistauksiin liittyen) tulisi edistää, niin että pankkien riskiasiakkaiden tuntemisen prosessi helpottuisi, manuaalinen työ vähenisi ja sen myötä asiakkuuden kustannukset vähenisivät.

Yrittäjillä on kokemusta, että pankit sulkevat tilit heti kun oleskelulupa loppuu, vaikka henkilöllä olisi oleskeluluvan jatkohakemus Migrillä vireillä. Pysyvien oleskelulupien jono on tällä hetkellä noin vuoden mittainen, joten yrittäjät joutuvat kohtuuttoman tilanteen eteen, kun tili suljetaan. On yrittäjiä, jotka ovat saaneet tilin uudelleen avattua ottamalla yhteyttä pankkiin ja osoittamalla oleskelulupahakemuksen olevan vireillä, toiset taas eivät, eli käytännöt vaihtelevat, mikä lisää epävarmuutta ja ihmisten kokemaa epäoikeudenmukaisuutta entisestään.

Nykyiset pankkipalveluprosessit ulkomaisille yrittäjille ja osaajille eivät luo positiivista kuvaa maasta, jossa asiat toimivat, kuten Suomea markkinoidaan. Jos pankkipalvelujen saatavuus on ulkomailta tuleville yrityksille ja osaajille hyvin vaikeaa, ne todennäköisesti siirtävät toimintansa tai sijoittautuvat alun perin jonnekin muualle. Tällainen kehitys olisi erittäin haitallista Suomen talouden kilpailukyvyn näkökulmasta.

Näemme tärkeinä erityisesti näiden muistiossa esitettyjen toimenpiteiden tarkemman selvittämisen ja pikaisen käyttöönoton:

Peruspankkipalvelujen tarjoamisveloitteen laajentaminen. Luottolaitoslain 15 luvun 6 ja 6 a §:ään sisältyviä säännöksiä asiakkaan oikeudesta peruspankkipalveluihin tulee laajentaa koskevaksi yrityksiä ja yhteisöjä sekä elinkeinotoimintaa harjoittavia luonnollisia henkilöitä.

Informaatio-ohjauksen edistäminen. Finanssivalvonnalle tulee antaa toimivaltuus arvioida pankkipalveluiden saatavuutta, käytettävyyttä ja hinnoittelua myös yritysten, yhteisöjen ja elinkeinotoimintaa harjoittavien luonnollisten henkilöiden keskeisten pankkipalveluiden osalta.

Asiakkaan tuntemiseen ja tunnistamiseen sekä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämiseen liittyvien menettelytapoja tulee täsmentää siten, että nykylainsäädännön edellyttämiä palveluntarjoajien veloitteita ei tulkita ylitsepääsemättömän tiukasti keskeisiä pankkipalveluita tarjottaessa (ns. derisking-ilmion ehkäiseminen). Voimassa olevan lainsäädännön mukaan palveluntarjoajilta odotetaan riskiperusteista lähestymistapaa, joka edellyttää yksilöllistä harkintaa kaavamaisen soveltamisen sijasta. Esimerkiksi pankkipalveluista kieltäytymistä kategorisesti yrittäjän/yrityksen lähtömaan perusteella ei tule sallia.

Säännöstä asiakaspalvelun tavoitettavuudesta pankkipalveluissa tulee laajentaa koskemaan yrityksiä. Myös yritysten perusmaksutilihakemus on käsiteltävä ilman aiheetonta viivytystä ja viimeistään kymmenen pankkipäivän kuluessa siitä, kun pankki on vastaanottanut hakemuksen. Mahdollinen perusmaksutilin avaamisesta kieltäytymisen peruste on ilmoitettava asiakkaalle selkeästi ja viivytyksettä.

2. Käteisen saatavuus ja käytettävyys

Kommenttinne käteisen saatavuutta ja käytettävyyttä koskeviin arviomuistion havaintoihin ja toimenpide-ehdotuksiin (arviomuistion luku 3)?

-

3. Asiakkaansuoja- ja menettelytapasääntely: hyvä pankkitapa ja sopimusehtosääntely

Kommenttinne hyvää pankkitapaa ja sopimusehtosääntelyä koskeviin arviomuistion havaintoihin ja toimenpide-ehdotuksiin (arviomuistion luku 4)? Voitte tässä yhteydessä tuoda esille myös arvioitanne eri toimenpidevaihtoehtojen vaikutuksista.

-

4. Luottolaitosten toimintaa ja riskienhallintaa koskeva sääntely

Kommenttinne luottolaitosten toimintaa ja riskienhallintaa koskeviin arviomuistion havaintoihin ja toimenpide-ehdotuksiin (arviomuistion luku 5)? Voitte tässä yhteydessä tuoda esille myös arvioitanne eri toimenpidevaihtoehtojen vaikutuksista.

-

5. Talletuspankkien yhteenliittymät

Kommenttinne talletuspankkien yhteenliittymälainsäädäntöä koskeviin arviomuistion havaintoihin ja toimenpide-ehdotuksiin (arviomuistion luku 6)? Voitte tässä yhteydessä tuoda esille myös arvioitanne eri toimenpidevaihtoehtojen vaikutuksista.

-

6. Luottolaitosten yhteisölait

Kommenttinne luottolaitosten yhteisölainsäädäntöä koskeviin arviomuistion havaintoihin ja toimenpide-ehdotuksiin (arviomuistion luku 7)? Voitte tässä yhteydessä tuoda esille myös arvioitanne eri toimenpidevaihtoehtojen vaikutuksista.

-

7. Muut havainnot ja huomiot

Voitte tässä yhteydessä tuoda esille muita kuin edellä mainittuihin teemoihin liittyviä havaintoja ja huomioita arviomuistioon liittyen.

-

Lindeman Laura

